

Archeologische Rapporten Oranjewoud 2007/40
Bureauonderzoek betreffende zorginstellingen De
Amerpoort en Sherpa te Baarn

projectnr. 174479
revisie 00
juni 2007

Auteur(s)

M.G. Marinelli
A. Spoelstra

Opdrachtgever

Bureau Vijn b.v.
Postbus 81
9062 ZJ Oentsjerk

datum vrijgave

19 juni 2007

beschrijving revisie 00

definitief

goedkeuring

M. Marinelli

vrijgave

Oude Rengerink

Colofon

Titel: Archeologische Rapporten Oranjewoud 2007/40.
Bureauonderzoek betreffende zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa te Baarn
Auteur(s): M.G. Marinelli, A. Spoelstra

ISSN: 1570-6273

© Oranjewoud B.V.
Postbus 24
8440 AA Heerenveen

	Inhoud	Blz.
	Samenvatting	4
	Administratieve gegevens	5
1	Inleiding	7
2	Beschrijving onderzoekslocatie	9
2.1	Begrenzing onderzoeks- en plangebied	9
2.2	Landschappelijke situatie	9
2.3	Bewoningsgeschiedenis en historische situatie	12
2.4	Huidig en toekomstig gebruik	15
2.4.1	<i>Huidig gebruik plangebied</i>	15
2.4.2	<i>Consequenties toekomstig gebruik</i>	15
3	Bekende archeologische waarden	17
4	Archeologische verwachting	19
4.1	IKAW en Cultuurhistorische Hoofdstructuur Utrecht	19
4.2	Gespecificeerde archeologische verwachting	19
5	Conclusies en advies	23
	Literatuur en geraadpleegde bronnen	25
	Bijlagen	
1	Archeologische perioden	
2	AMZ-cyclus	
3a	ARCHIS: terreinen met archeologisch status	
3b	ARCHIS: archeologische waarnemingen	
	Kaarten	
174479-CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Provincie Utrecht	
174479-RACM	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, Archeologische Monumentenkaart en Waarnemingen	
174479-Verwachting	Specifieke archeologische verwachting	

Samenvatting

In de periode mei/juni 2007 heeft Oranjewoud in opdracht van Bureau Vijn b.v. een bureauonderzoek uitgevoerd betreffende het terrein van de zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa en omgeving te Baarn, gemeente Baarn (Utrecht). De aanleiding van het onderzoek is de toekomstige herinrichting van het gebied tot een combinatie van een algemene woonwijk en de zorginstellingen (Parkwijk Zandheuvel).

Doel van het onderhavige onderzoek is het opstellen van een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel. Op basis van de resultaten van het onderzoek worden aanbevelingen geformuleerd voor de wijze waarop met eventueel aanwezige archeologische resten dient te worden omgegaan.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied op de overgang van de stuwwal van Hilversum en de Eemvalle1 ligt. De daadwerkelijke stuwwal ligt ten noordwesten van de A27. De overgangszones wordt enerzijds gekenmerkt door dekzandwelingen die de stuwwal omgorden en anderzijds vlakke, laaggelegen spoelzanden. De dekzandwelingen bevinden zich in het westelijke gedeelte van het plangebied, en omvatten ruwweg de gebouwen van De Amerpoort en Sherpa, tot en met boerderij De Zandheuvel. Boerderij De Zandheuvel ligt op een dekzandrug. Hierop liggen oude bouwlanden in de vorm van enkeerdgronden. Verder naar het oosten bevinden zich de laaggelegen gronden. Hier komen met name moerige eerdgronden voor. Beide zones kennen een eigen specifieke archeologische verwachting, die sterk afhankelijk is van de geomorfologische- en bodemkundige situatie en de bewoningsgeschiedenis in deze landschapstypes.

In het westelijke gedeelte van het plangebied, waar dekzandwelingen voorkomen, geldt een middelhoge kans op het aantreffen van resten vanaf het Paleolithicum. Uit het Paleolithicum en het Mesolithicum worden resten verwacht die samenhangen met een mobiele leefwijze. Het gaat dan vooral om kampjes, die gekenmerkt worden door vuursteenverspreidingen en haardkuilen. Vanaf het laat-Neolithicum worden op deze locaties nederzettingen en resten van agrarische activiteit verwacht. Het gebied rondom boerderij De Zandheuvel ligt op een hoge dekzandrug waar enkeerdgronden voorkomen. De verwachting op het aantreffen van goed geconserveerde archeologische resten is hier hoog.

In het oostelijk gedeelte van het plangebied worden tot aan de middeleeuwen geen nederzettingen verwacht. Dit landschap had echter wel een functie voor de mens in het verleden. Er worden vooral vondstcomplexen verwacht die samenhangen met een rituele functie van het landschap, zoals votiefdepots. Het gaat om kleine puntvondsten. De kans op het aantreffen van deze vondstcomplexen is bijzonder klein. Pas vanaf de middeleeuwen raken deze gebieden, zij het spaarzaam, bewoond en kunnen hier sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen. De algemene archeologische verwachting in dit gebied is laag.

Teneinde de bovengenoemde specifieke verwachting te toetsen wordt in de eerste plaats een veldtoets door middel van een verkennend booronderzoek geadviseerd. Het doel van het verkennend onderzoek is het vaststellen van de exacte begrenzing van kansrijke- en kansarme zones binnen het plangebied. Op basis van de resultaten het verkennend booronderzoek wordt per zone een voorstel gedaan voor het vervolgonderzoek.

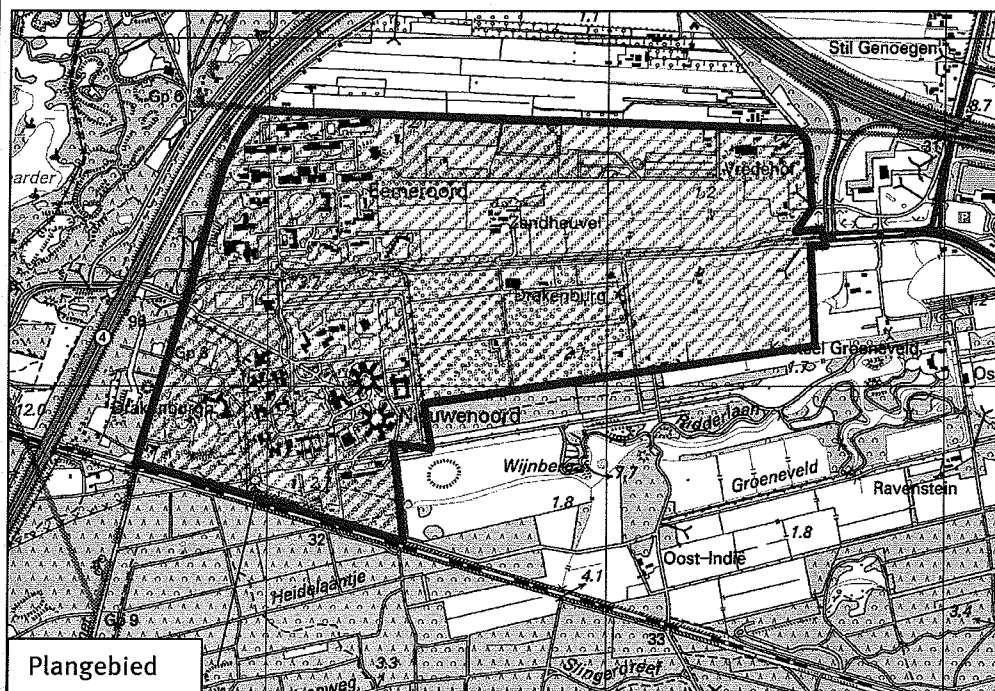
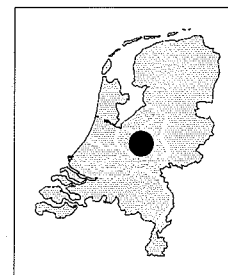
Administratieve gegevens

OW Projectnummer 174479
OM-nummer 22684
Provincie Utrecht
Gemeente Baarn
Plaats Baarn
Toponiem Zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa

Kaartblad 32A
Coördinaten Noord: 144.756, 470.757; Oost: 144.621, 470.407
Zuid: 144.411, 469.543; West: 143.751, 470.301

Opdrachtgever Bureau Vijn B.V.
Uitvoerder Oranjewoud
Datum uitvoering mei/juni 2007
Projectteam A. Spoelstra (archeoloog)
M.G. Marinelli (senior KNA-archeoloog)

Bevoegd gezag Provincie Utrecht
Dhr. R. Kok
Beheer documentatie Oranjewoud Heerenveen

Afbeelding 1 Locatie plangebied

(Topografische Kaart 1:25.000 (hier vergroot weergegeven), © Topografische Dienst
Kadaster, Emmen)

1 Inleiding

In de periode mei/juni 2007 heeft Oranjewoud in opdracht van Bureau Vijn b.v. een bureauonderzoek uitgevoerd betreffende het terrein van de zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa te Baarn, gemeente Baarn (Utrecht). De aanleiding van het onderzoek is de toekomstige herinrichting van het gebied tot een combinatie van een algemene woonwijk en de zorginstellingen (Parkwijk Zandheuvel)¹. Hierbij wordt een nader te bepalen deel van de huidige bebouwing gesloopt. Vervolgens vindt nieuwbouw plaats. Ook worden de bestaande wegen, met name de Zandheuvelweg, omgelegd. Het archeologisch bureauonderzoek vormt onderdeel van het voorontwerp-bestemmingsplan. Voor een overzicht van de plaats van archeologisch bureauonderzoek binnen de ruimtelijke planvorming wordt verwezen naar bijlage 2.

Doel van het onderhavige onderzoek is het opstellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel. Op basis van de resultaten worden aanbevelingen geformuleerd voor de wijze waarop met eventueel aanwezige archeologische resten dient te worden omgegaan in het kader van het voorontwerp-bestemmingsplan.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.1. en voldoet aan de eisen gesteld door de Provincie Utrecht.

1. ¹Gebiedvisie Drakenburgergracht, Gemeente Baarn, 2006

2 Beschrijving onderzoekslocatie

2.1 Begrenzing onderzoeks- en plangebied

Het is van belang een onderscheid te maken tussen onderzoeksgebied enerzijds en plangebied anderzijds. Met plangebied wordt het gebied bedoeld waarop de in de inleiding genoemde plannen en/of werkzaamheden betrekking hebben. Binnen dit gebied zullen eventueel aanwezige archeologische waarden verstoord worden.

Het onderzoeksgebied omvat het gebied waarover informatie is verzameld om een goed beeld te krijgen van de archeologische waarden in het onderzoeksgebied. Dit gebied is veelal groter dan het plangebied en verschilt al naar gelang het te onderzoeken aspect. Bij het onderhavige onderzoek is uitgegaan van een straal van 2 km rondom het plangebied.

Het plangebied ligt ten westen van de bebouwde kom van Baarn. Het betreft een terrein met een oppervlakte van ongeveer 100 ha. Het plangebied wordt in het noorden begrensd door een naamloze weg die in oost-westelijke richting direct ten noorden van de boerderij 'De Vredenhof' loopt. De westelijke grens van het plangebied wordt gevormd door de Dr. Albert Schweitzerweg, die halverwege het plangebied overgaat in de Oud Eemnesserweg. Deze weg buigt ten noorden van het plangebied, ter hoogte van het Knooppunt Eemnes, af in zuidoostelijke richting en vormt daarmee ook de oostelijke grens van het plangebied. Het plangebied wordt in het zuidwesten begrensd door de spoorlijn Hilversum-Baarn. In het zuidoosten, voorbij zorginstelling De Amerpoort, wordt de zuidgrens gevormd door de Huidekoopersweg, die direct langs de boomkwekerij loopt (zie afbeelding 1). Dwars door het plangebied loopt in oost-westelijke richting de Zandheuvelweg. Ten noorden van deze weg ligt de boerderij 'De Zandheuvel'.

2.2 Landschappelijke situatie

Het plangebied ligt in fysisch-geografisch opzicht in het Valleilandschap. Dit landschap bestaat voornamelijk uit golvende dekzandgebieden. Plaatselijk komen vrij hoge dekzandruggen voor. Ook komen lager gelegen, zeer flauw hellende gebieden voor. Meer specifiek ligt het plangebied in een laat-middeleeuwse veentonginning (Blijdenstijn, 2005)

Het landschap is grotendeels ontstaan in de laatste perioden van het Pleistoceen, (2,7 miljoen -10.000 jaar voor heden). Het Pleistoceen wordt gekenmerkt door een afwisseling van zeer koude perioden (Ijstijden) met perioden waarin het klimaat vergelijkbaar is met het tegenwoordige. Tijdens ijstijden daalde de gemiddelde jaartemperatuur zodanig dat de poolijskappen tot enorme omvang konden groeien. Gedurende de voorlaatste ijstijd, het Saalien (370.000-130.000 jaar voor heden), waren de ijskappen zodanig gegroeid dat het landijs Nederland bereikte. Doordat het water in de ijskappen zat opgeslagen lag de Noordzee droog. Zodra het landijs in het midden van Nederland arriveerde, splitste het front zich in een aantal brede ijstongen, die zuidwaarts uitstroonden. Daarbij ontstonden diepe, tongvormige glaciale bekkens, geflankeerd door hoge stuwwallen. De Gelderse Vallei en de Eemvallei zijn glaciale bekkens gevormd door een ijstong. De huidige

Utrechtse Heuvelrug wordt gevormd door de gestuwde afzettingen van deze ijstong. De stuwwallen bestaan uit vroeg pleistocene rivierafzettingen, die door de ijstongen eerst zijn geplooid en vervolgens opgedrukt. Als gevolg hiervan ontstonden steilstaande structuren met een dakpansgewijze stapeling van sedimentlagen. Het dorp Baarn ligt op de oostgrens van een stuwwal. Het hoogste punt van deze stuwwal ligt ten westen van het plangebied tussen Hilversum en Laren. Het plangebied bevindt zich op de oostelijke flank van de stuwwal (Stiboka, 1966; Berendsen, 2004).

Op de lijn Haarlem-Nijmegen kende het landijs zijn maximale uitbreiding. Aan de voorzijde van het ijsfront werden grote hoeveelheden sediment afgezet als gevolg van smeltwater. Deze puinwaaiers of sandrs bestaan grotendeels uit geërodeerde oudere pleistocene afzettingen. Omdat het landijs op dit punt niet meer bewoog werden rondom de stuwwallen dikke pakketten smeltwaterafzettingen afgezet. Het plangebied ligt op de grens van een stuwwal en de aangrenzende vlakke smeltwaterafzettingen. Deze gebieden worden gekenmerkt door naar het oosten zwak afhellende vlakke gronden.

Bij het afsmelten van de ijstongen in de laatste fasen van het Pleistoceen zijn delen van de stuwwallen en de smeltwaterafzettingen geërodeerd. Aan het einde van het Saalien was het aanvankelijk vlakke midden van Nederland veranderd in een zeer reliëfrijk landschap.

Na het Saalien volgde een warme periode, het Eemien (130.000-115.000 jaar voor heden), waarin de gemiddelde temperatuur iets hoger lag dan tegenwoordig. Hierdoor steeg de zeespiegel, waardoor het Noordzeebekken zich weer vulde. In de laaggelegen glaciale bekkens werd op grote schaal mariene klei afgezet. Deze kleien komen direct ten noorden van het plangebied in de ondergrond voor. Door de stijgende temperatuur raakte het land begroeid. Hierdoor werd op verschillende plaatsen veen gevormd (Stiboka, 1966).

Na het relatief kortdurende Eemien volgde wederom een IJstijd, het Weichselien (115.000 - 10.000 jaar voor heden). Het landijs bereikte Nederland echter niet. Wel heersten er zogenaamde periglaciale klimaatcondities. Daarbij ontstond er een toendra-achtige vegetatie. In de koudste fasen van het Midden Weichselien ontwikkelde zich ook permafrost, waardoor er een poolwoestijn ontstond. In deze omstandigheden kreeg de wind vrij spel aan het oppervlak, omdat de schaarse vegetatie niet in staat was de bodem vast te houden. Vooral in de gebieden buiten de beek- en rivierdalen werden zodoende tijdens het Midden Weichselien grote hoeveelheden dekzand afgezet, in de vorm van ruggen en dalen. Het dekzand werd plaatselijk doorsneden door beken. Het dekzand bedekt deels de stuwwallen en de sandrs. Met name langs de stuwwallen werden hoge dekzandgordels afgezet. Tijdens kortdurende warme perioden binnen het Weichselien, de zogenaamde interstadialen, werd plaatselijk veen gevormd dat vervolgens in een koude fase wederom met dekzand werd bedekt (Vos & Kiden, 2005; De Mulder et al, 2003).

De laatste geologische periode, het Holocene, begon circa 10.000 jaar voor heden en duurt nog steeds voort. Het begin van het Holocene wordt gekenmerkt door een geleidelijke stijging van de temperatuur. Hierdoor raakte het landschap begroeid, eerst met naaldbos en later met een dicht loofbos. Door de hoge grondwaterspiegel kon in de lage delen van landschap, met name in beekdalen, veen ontstaan. Ook in het plangebied kwam oorspronkelijk direct op het dekzand hoogveen voor.

In het Holocene begint ook de mens een belangrijke rol te spelen in de vorming van het landschap. Door de aanleg van akkerbouwcomplexen op de dekzandruggen, ten koste van de bossen, ontstonden op den duur grote zandverstuivingen en heidegebieden. Ten westen van het plangebied, tussen Laren en Hilversum, komen grote heidevelden voor.

Een ander landschapselement dat onder invloed van de mens is ontstaan zijn de hoge enkeerdgronden. Dit zijn zandgronden met een mest- of plaggendek, dat is opgebracht om de arme zandgronden te verbeteren. Daarnaast is het veen ter plaatse geheel verdwenen als gevolg van ontginningen en turfwinning.

Geomorfologie

Het westelijk gedeelte van het plangebied, tot en met de boerderij 'De Zandheuvel' bestaat uit gordeldekzanden. Deze dekzanden liggen als een gordel langs de oostelijke flank van de stuwwal van Hilversum. De naam van de boerderij 'De Zandheuvel' verwijst naar de ligging op een dekzandrug die op de geomorfologische kaart is aangeduid. Ten westen van boerderij De Zandheuvel liggen zwak hellende vlakten, bestaande uit fluvioperiglaciale afzettingen en verspoelde dekzanden. In deze vlakten komen laagten voor (zie kaart 174479-Geomorfologie). Het plangebied helt van west naar oost af: in het westen bevindt het maaiveld zich op +/- 3,7 m +NAP. In het oosten bevindt het maaiveld zich op 1,7 m + NAP. Landschappelijk gezien ligt het plangebied op de overgangszone van de stuwwalflank aan de westzijde, naar de Eemvallei aan de oostzijde.

Bodem

Vanaf de oostgrens van het gebouw Sherpa en verder in oostelijke richting tot en met gebouw 'De Zandheuvel' komen lage enkeerdgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand voor (code: EZg21). Deze zone wordt in het zuiden begrensd door de Zandheuvelweg. Gezien de vorm van het vlak met de lage enkeerdgronden lijkt het erop dat de ophoging met een cultuurdek zicht heeft beperkt tot een enkel perceelsblok. Zowel op het terrein van gebouw Sherpa als het gebouw De Amerpoort en verder in oostelijke richting tot aan de Wildenburghlaan komen afwisselend laarpodzolgronden en veldpodzolgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand voor (codes respectievelijk: cHn21 en Hn21). In het oosten van het plangebied (vanaf gebouw 'De Zandheuvel'), tot ongeveer 150 meter ten zuiden van de Zandheuvelweg komen moerige eerdgronden voor. Het betreft gronden met een zanddek en een moerige tussenlaag op zand (code: zWz). Deze zone wordt afgewisseld door gooreerdgronden in leemarm en zwak lemig fijn zand (code: pZn21). In het uiterste westen van het plangebied komen tenslotte duinvaaggronden in leemarm tot zwak lemig fijn zand voor (code: Zn21). Deze duinvaaggronden zijn ontstaan in stuifzand dat ligt in de randzone van een groter stuifzandgebied ten westen van het plangebied. Het is niet uitgesloten dat het stuifzanddek ter plaatse op een oudere podzolbodem ligt.

Samenvattend kan worden gesteld dat de westelijke helft van het plangebied tot aan de Wildenburghlaan bestaat uit bodemtypen die kenmerkend zijn voor hogere, goed ontwaterde gronden op de dekzandwelvingen. In het oostelijk gedeelte van het plangebied liggen bodemtypen die kenmerkend zijn voor lager gelegen, natte gronden waarop zich veen heeft kunnen ontwikkelen (zie kaart 174479-Bodem).

Ter plaatse van het plangebied komen de grondwatertrappen VII (laarpodzolgronden, veldpodzolgronden en duinvaaggronden), III (lage enkeerdgronden) en II (moerige eerdgronden en gooreerdgronden) voor. Dit betekent in het geval van grondwatertrap VII dat het grondwater zich in de zomer dieper dan 120 cm beneden het maaiveld bevindt. In de zomer stijgt het grondwater tot maximaal 80 cm beneden het maaiveld.

Grondwatertrap III betekent dat het grondwater zich in de zomer tussen 80 en 120 cm beneden het maaiveld bevindt. In de winter stijgt het grondwater tot minder dan 40 cm beneden het maaiveld.

Grondwatertrap II tenslotte betekent dat het grondwater in de zomer daalt tot 50-80 cm beneden het maaiveld. In de winter stijgt het grondwater tot minder dan 40 cm beneden het maaiveld.

2.3 Bewoningsgeschiedenis en historische situatie

Het dorp Baarn wordt in de late middeleeuwen voor het eerst genoemd (ca. 1350). Desondanks kent de omgeving ervan een langere bewoningsgeschiedenis. Het landschap van de Utrechtse Heuvelrug, bestaande uit stuwwallen en dekzandruggen doorsneden door beekdalen, vormde reeds vanaf het Laat Paleolithicum (33.000-8.800 voor Chr.) een geliefde woonplaats voor jager-verzamelaars. In deze periode was het landschap te vergelijken met huidige open toendralandschappen, waarin grote kudden rendieren migreerden. De mens leefde destijds in kleine, mobiele groepen, aangepast aan de leefwijze van hun voornaamste prooidieren. Op de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug zijn verschillende vindplaatsen van deze 'rendierjagers' bekend, voornamelijk kampjes die slechts gedurende een korte periode zijn gebruikt (Blijdenstijd, 2005).

In het Mesolithicum (8000-4900 voor Chr.), dat samenvalt met de klimaatverbetering die het begin van het Holoceen markeert, raakt het dekzandgebied snel dicht begroeid. Dit heeft grote invloed op het leefpatroon van de mens. Nieuwe methoden van voedselvoorziening worden ontwikkeld, zoals visvangst en jacht op kleiner wild en vogels. De mens leefde nog steeds in kleine, veelal seizoensgebonden kampjes (Deeben en Arts, 2005).

Gedurende het Neolithicum (4900-2000 voor Chr.) schakelde men geleidelijk over naar landbouw. Dit was een langdurig proces, waarin diverse overgangs- en tussenvormen worden waargenomen. De eerste vaste bewoning vond plaats op de flanken van de stuwwallen. De eerste akkerbouw vond plaats op de hoger gelegen, goed ontwaterde delen van het landschap, met name de dekzandruggen. De laaggelegen delen van het landschap bleven echter van belang voor de jacht en de visvangst (Van Gijn en Louwe Kooijmans, 2005). Ook hadden deze plaatsen vaak een bijzondere functie binnen de leefwereld van de mens. Deze plaatsen hadden vaak een religieuze/rituele functie als offerplaats (Fontijn, 2004). Vanaf het Laat Neolithicum ontstaan nieuwe manieren om met de doden om te gaan. Vanaf het Laat-Neolithicum wordt over de vlakgraven een grafheuvel opgeworpen, waarin in latere perioden meerdere individuen worden bijgezet. Ten noordwesten van het plangebied zijn grafheuvels uit de Bronstijd aangetroffen. In de IJzertijd schakelt men langzamerhand over naar cremieren, waarbij de urnen met de verbrande resten in een urnenveld worden bijgezet. Over elke urn werd een klein, individueel heuveltje opgeworpen.

Een gevolg van de aanleg van akkers was de toenemende ontbossing van de zandgronden. Reeds in de Bronstijd (2000-800 voor Chr.) ontstaan de eerste heidevelden en verstuivingen op de heuvelrug. Deze ontwikkeling zet zich voort in de IJzertijd (800 - 12 voor Chr.) en de Romeinse tijd (12 voor Chr. - 450 na Chr.). In de IJzertijd leidde dit uiteindelijk tot een akkerbouwsysteem waarbij voortdurend nieuwe akkers werden aangelegd met achterlating van de uitgeputte gronden. Er ontstond in deze periode een landschap met zogenaamde 'zwervende erven' rond een gemeenschappelijk grafveld, en met verspreid in het landschap liggende boerderijen (Schinkel, 2005). In de loop van deze periode herstelde de uitgeputte gronden zich, waardoor ze opnieuw in gebruik konden worden genomen. Op de dekzandplateaus ontstaan dan uiteindelijk grote aaneengesloten akkerbouwcomplexen, bestaande uit kleine akkers afgescheiden door aarden walletjes (Celtic Fields).

Na de val van het Romeinse Rijk nam het bevolkingsaantal af, zodanig dat het bos zich enigszins herstelde. Nederzettingen uit de vroege middeleeuwen (450-1050 na Chr.) zijn daarom over het algemeen zeldzaam en minder goed zichtbaar. Vanaf de 6^e eeuw neemt de bevolking in dit gebied weer toe, en wordt het landbouwareaal voortdurend uitgebreid. De dorpskernen concentreren zich in deze periode vooral op de lager gelegen overgangszones aan de rand van de stuwwallen. Rondom de oude dorpen lagen de bouwlandcomplexen. Vanaf de 8^e eeuw na Chr. waren deze gronden continu in gebruik als akkergrond. Om dit mogelijk te maken werden de akkers sterk opgehoogd met plaggen. Dergelijke akkers worden essen of engen genoemd. In het plangebied komen deze escomplexen ook voor, met name rondom boerderij 'De Zandheuvel'. Achter de escomplexen lagen de woeste, onontgonnen gronden, zoals heidevelden, bossen en lage broekgronden. Deze gronden waren gemeenschappelijk bezit, en werden gebruikt als weidegrond.

De late middeleeuwen (900-1250 na Chr.) staan vooral in het teken van het ontginnen van de woeste gronden achter de escomplexen. Het dorp Baarn is in deze periode ontstaan. De oudste resten dateren uit de 12^e eeuw na Chr. Baarn is een typisch brinkdorp, met een centraal plein waarop het vee werd samengedreven. Vanuit de Brink waaieren de wegen in alle richtingen uit. De Brink dateert vermoedelijk uit de 14 eeuw na Chr (bron: gemeente Baarn). Rondom het dorp lagen de escomplexen, die tegenwoordig geheel zijn bebouwd. In 1350 gaf de bisschop van Utrecht zelfbestuur aan het dorp en kreeg het stadrechten. Vanuit Baarn werden de omliggende veengebieden ontgonnen. De Utrechtse schepen Werner van Drakenburg startte de ontginning in westelijke richting omstreeks 1330 na Chr. De lange, iets gerende percelen zijn ook tegenwoordig nog goed te herkennen. De ontginning werd in het westen begrensd door de huidige Oud-Eemnesserweg, die sinds 1719 als grens tussen Het Sticht en Noord-Holland fungeert. Rond 1340 bouwde Werner zijn huis 'Drakenburg' in de ontginning. In 1390 werd de Drakenburgergracht gegraven ter ontwatering van het veen en als turfgracht naar de Eem (Blijdenstijn, 2005). De ontgonnen gronden waren in gebruik als landbouw- en weidegrond. Vanaf de 13^e eeuw was het beheer van de onontgonnen- en ontgonnen gronden in handen van marken.

Vanaf circa 1600 zorgden politieke stabiliteit en koloniale handel voor een Gouden Eeuw. Het vergaarde kapitaal van de opkomende regentenklasse vond een uitweg in buitenhuizen op de Heuvelrug. Na het einde van de Tachtigjarige Oorlog raakte het opkopen van de sinds de Refomatie vrijgekomen kerkelijke goederen in een stroomversnelling. Veel kloosters maakten plaats voor luxueuze buitenverblijven. Op de veenontginningen waar het plangebied deel van uitmaakt werden landgoederen ontworpen naar Frans voorbeeld, waarbij beheersing van de natuur centraal stond. In deze periode ontstond het huidige ontworpen landschap, gekenmerkt door aangelegde bospartijen, lanenstelsels, uitzichtpunten en zichtassen. Voorbeelden van de buitenhuizen die in deze periode zijn gebouwd zijn Kasteel Groenenveld (1700), dat direct ten zuiden van het plangebied ligt, en Paleis Soestdijk (1650) tussen Baarn en Soest. Vanaf circa 1830 begint de industrialisatie een belangrijke rol te spelen. Als gevolg van de toegenomen industriële activiteit nam het aantal gegoede middenstanders toe. Ten westen van de oude dorpskern, lang de Eemnesserweg, werden onderkomens voor de rijke burgers gebouwd. Dit deel van Baarn staat ook wel bekend als Nieuw Baarn. Deze ontwikkeling werd nog versterkt door de invloed van de bewoners van het naburige paleis Soestdijk, de aanleg van de spoorlijn Amsterdam-Amersfoort en de opening van station Baarn (1874). Hierdoor kwamen veel rijke renteniers uit -met name- Amsterdam, die zich uiteindelijk in Baarn vestigden. Ook de Utrechtse adel resideerde in

buitenverblijven in Baarn. Bovendien kozen veel families die hun fortuin in Indië hadden gemaakt Baarn als laatste woonplaats.

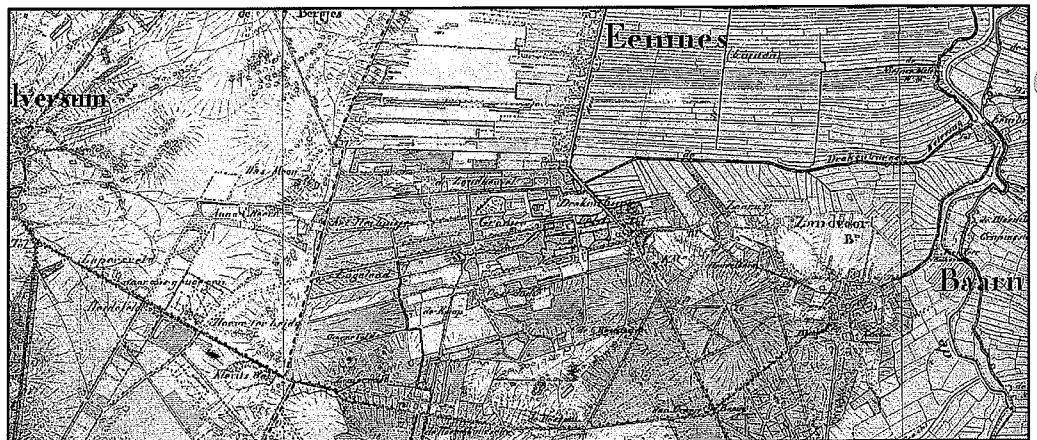
In 1955 werd door Kleine Zusters van de Heilige Jozef uit Heerlen ter plaatse van het huidige gebouw De Amerpoort een instelling voor verstandelijk gehandicapte kinderen opgericht: Nieuwenoord. Begonnen in een enkel gebouw groeide deze instelling uit tot een groot complex. In 1995 fuseerde Nieuwenoord met Stichting De Eemhorst. Naar aanleiding hiervan werd de nieuwe naam De Amerpoort aangenomen. Tegenwoordig richt De Amerpoort zich op zorg voor alle leeftijden.

Sherpa is voortgekomen uit onder andere organisaties als Eemeroord en NaarMate, beide organisaties die reeds 30 jaar actief zijn in de Gooi en Vechtstreek. Sherpa richt zich eveneens op zorg en begeleiding van mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking.

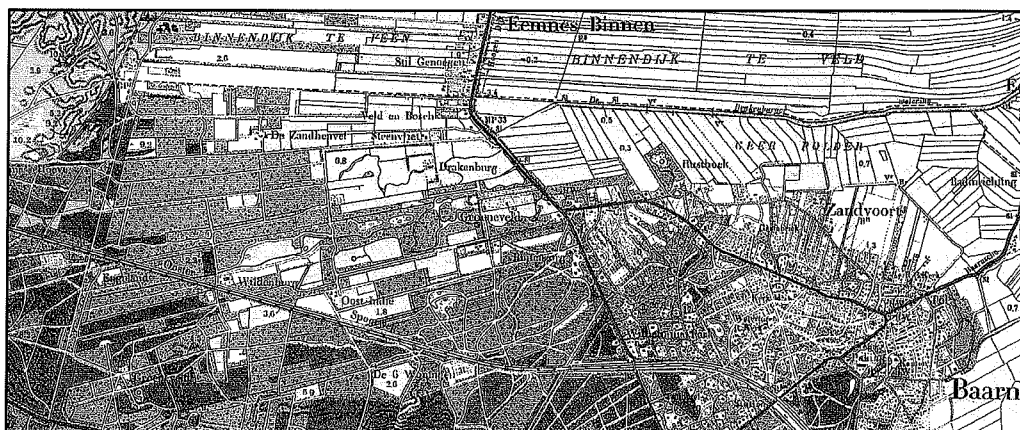
Historisch Kaartmateriaal

De oudste gedetailleerde afbeelding van het plangebied is afkomstig uit de kadastrale minuten uit 1832 (www.dewoonomgeving.nl). Het plangebied is op deze kaarten grotendeels onbebouwd. Het huidige gebouw 'De Zandheuvel' staat al afgebeeld. De naam Zandheuvel moet zijn afgeleid van de vermoedelijk goed zichtbare dekzandrug waarop de boerderij is gebouwd. Het bestaat in deze periode uit twee gebouwen. De percelen zijn verdeeld in kleine rechthoeken, en lopen ligt gerend in westelijke richting tot de provinciegrens. Direct ten oosten van het plangebied is kasteel Drakenburg te zien. Ten zuiden van het plangebied is Kasteel Groeneveld te zien.

Op het kaartbeeld uit de Grote Historische Atlas 1839-1859 en de Historische Atlas 1872-1905 is het plangebied eveneens onbebouwd en grotendeel bebost. Slechts enkele percelen zijn in gebruik als grasland, omzoomd door bomen (zie afbeeldingen 2 en 3). De verkavelingsrichting is op beide kaarten goed te zien. Op de kaart uit de Historische Atlas 1872-1905 zijn naast de kastelen Drakenburg en Groeneveld in het noordoosten van het plangebied twee boerderijen aangegeven: Steenvliet en Veld en Bosch. Veld en Bosch ligt op dezelfde plaats als de huidige boerderij 'Vredenhof'.

Afbeelding 2. Het plangebied op de kaart uit de Grote Historische Atlas 1839-1859

Afbeelding 3. Het plangebied op de kaart uit de Historische Atlas Utrecht, kaartblad verkend 1872-1873, bijgewerkt tot 1905

Op het kaartbeeld uit de Militaire Atlas (1930-1950) is het plangebied nog steeds onbebouwd. De Zandheuvelweg staat hier voor het eerst met naam aangegeven, hoewel deze weg waarschijnlijk ook op de oudere kaarten reeds aanwezig is.

Mogelijke verstoringen

Het gebied is lange tijd in gebruik geweest als bos en als grasland. Er zijn geen aanwijzingen voor diepgaande verstoringen. Bij de aanleg van de gebouwen van huidige zorginstellingen vanaf 1955 is de bodem ter plaatse verstoord. Verder zijn er diverse sloten tussen de kavels gedempt.

2.4 Huidig en toekomstig gebruik

2.4.1 Huidig gebruik plangebied

Het huidig gebruik is afgeleid uit recent kaartmateriaal en uit luchtfoto's (opnamedata 1989, 2003 en 2006). Het westelijk gedeelte van het plangebied is bebouwd: hier staan de diverse gebouwen van zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa. De gebouwen zijn omgeven door bossages. Direct ten oosten van de gebouwen ligt een boomkwekerij, met daarin een gebouwtje met de naam Drakenburg. Rondom de boomgaard en de boerderij Zandheuvel liggen percelen die in gebruik zijn als grasland. In het noorden van het plangebied liggen percelen die afwisselend in gebruik zijn als bossage en als boomkwekerij.

2.4.2 Consequenties toekomstig gebruik

In de toekomst zal het plangebied worden heringericht. De precieze aard en omvang van de toekomstige wijzigingen is in dit stadium van de planvorming echter nog niet bekend. In ieder geval zal een deel van de huidige bebouwing van -met name- Sherpa worden gesloopt. Hierna zal nieuwbouw plaatsvinden. In aanvulling op het huidige zorgcomplex wordt tevens een nieuwe algemene woonwijk gerealiseerd. Daarnaast wordt de infrastructuur gewijzigd. De Zandheuvelweg zal daarbij in ieder geval worden omgelegd ten noorden van het huidige complex Sherpa, en er zullen nieuwe wegen worden aangelegd om de woonwijk te ontsluiten. De precieze inrichtingsvariant is afhankelijk van de resultaten van de diverse vooronderzoeken. Bij de aanleg van de geplande woonwijken

en infrastructuur wordt de bodem verstoord. Eventueel aanwezige archeologische waarden worden hierbij bedreigd.

3 Bekende archeologische waarden

In de (zeer) nabije omgeving van het plangebied heeft eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Direct ten oosten van het plangebied heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau in samenwerking met de Archeologische Werkgroep van de Historische Vereniging Baerne in 2003 een onderzoek uitgevoerd op het voormalig kasteelterrein Drakenburg (AMK-nr. 252; OM-nrs. 8624, 7720 en 4793). Rond 1430 heeft hier een boerderij met een stenen kamer gestaan. Deze boerderij is vervolgens gesloopt, waarna er op dezelfde locatie een kasteel is gebouwd. De laatste resten van dit kasteel zijn vervolgens rond 1811 gesloopt ten behoeve van de bouw van een villa. Vermoedelijk is een van de schuren die op het voorterrein van de oorspronkelijke burcht stond bij hierbij gespaard gebleven. Deze schuur is vervolgens rond 1890 opgenomen in een boerderij (bron: mededeling J. van der Laan, Archeologische Werkgroep HV Baerne).

In het Archeologisch InformatieSysteem (ARCHIS) van de Rijksdienst Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) zijn in de nabije omgeving van het plangebied twee geregistreerde terreinen van archeologische waarde bekend. In de onderstaande tabel is een overzicht van de kenmerken van dit terrein weergegeven. De ligging van het terrein is weergegeven op tekening 174479-RACM. In de wijdere omgeving van het plangebied liggen meerdere gebieden van archeologische waarde. Voor een beknopt overzicht van het terrein wordt verwezen naar bijlage 3a.

Tabel 1 Terreinen met een archeologische status

CMA nummer	Object/complextype	Datering	Status
252	Havezathe/ridderhofstad 'Drakenburg'	Middeleeuwen/Nieuwe Tijd	Zeer hoge waarde; beschermd
2304	Nederzetting	Mesolithicum	Waardevol
15935	Dorpskern (Eemnes)	Onbekend	Onbekend

AMK-nr 2304 ligt circa 500 meter ten westen van het plangebied, ten westen van de A27. Het terrein ligt op de stuwwal en betreft bewoningssporen uit het Mesolithicum. De precieze aard en omvang van de vindplaats is echter niet bekend. AMK-nr. 15935 ligt circa 900 m. ten noordoosten van het plangebied, en betreft de historische kern van Eemnes zoals vastgesteld na bestudering van historisch kaartmateriaal.

In de omgeving van het plangebied, in een straal van circa 2 kilometer, zijn meerdere archeologische waarnemingen bekend. De ligging van deze waarnemingen is weergegeven op tekening 174479-RACM. Voor een beknopt overzicht van de waarnemingen wordt verwezen naar bijlage 3b.

Tabel 2 Waarnemingen uit ARCHIS

Waarnemingsnr	Object/complextype	Begin periode	Eind periode
31838	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31839	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31840	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31841	Grafheuvel + verbindingsweg	Bronstijd	Bronstijd
31842	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31843	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31844	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31846	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
31847	Grafheuvel	Bronstijd	Bronstijd
35166	Grafheuvel (vergraven)	Neolithicum	Neolithicum
105347	Aardewerk; kogelpot	Middeleeuwen laat	Middeleeuwen laat
<u>AMK-nr. 252:</u>	Kasteel Drakenburg:	Middeleeuwen laat	Nieuwe tijd
57471	fundamenten en gracht +		
407040	aardewerk, steengoed, glas en		
401511	bot.		
403270			
402997			

De dichtstbijzijnde waarnemingen ten opzichte van het plangebied zijn allen afkomstig uit het AMK-terrein 252, het kasteel Drakenburg. Waarnemingsnummers 31838 t/m 31844 en 31846 t/m 31847 liggen circa 1,4 km ten noordwesten van het plangebied op de Zuiderheide tussen Laren en Hilversum (Noord-Holland). Het betreft een complex grafheuvels uit de Bronstijd die bekend staan als de 'Zeven Bergjes'.

Waarnemingsnummer 105347 ligt circa 600 m. ten noordoosten van het plangebied in het zuiden van de dorpskern van Eemnes. Het betreft een fragment kogelpot aardewerk.

Waarnemingsnummer 35166 tenslotte ligt op circa 1,8 km ten zuidoosten van het plangebied en betreft een geïsoleerde grafheuvel uit het Neolithicum. Tegenwoordig is deze grafheuvel echter verdwenen omdat het gebied in gebruik is als zandgroeve.

4 Archeologische verwachting

4.1 IKAW en Cultuurhistorische Hoofdstructuur Utrecht

De Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) is een door de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (RACM) opgestelde kaart waarop aan de hand van eerder gedane archeologische waarnemingen en de bodemkundige gegevens is aangegeven wat de kans is in een bepaald gebied archeologie aan te treffen: laag, middelhoog of hoog. Zoals de naam al aangeeft gaat het hier - vanwege schaal en extrapolatie - slechts om een ruwe indicatie.

Volgens de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) heeft het plangebied grotendeels een lage archeologische verwachting ten aanzien van aanwezige archeologische sporen of vindplaatsen. In het westelijke gedeelte van het plangebied, vanaf de Oud Eemnesserweg tot halverwege de zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa, geldt een middelhoge archeologische verwachting. Het gebied ten noorden van de Zandheuvelweg en ten oosten van het complex Sherpa tot en met de boerderij De Zandheuvel heeft een hoge archeologische verwachting. Hetzelfde geldt voor het gebied direct ten oosten van De Amerpoort en ten noorden van de Huidekoopersweg, ter hoogte van de boomkwekerij (zie tekening 174479-RACM).

Volgens de Cultuurhistorische Hoofdstructuur van de provincie Utrecht ligt het plangebied juist in de Utrechtse Heuvelrug. Direct ten noorden van het plangebied is het slagenlandschap aanwezig, dat kenmerkend is voor het overgangsgebied tussen klei en heuvelrug. Direct ten noorden van het plangebied zijn de langgerekte, smalle kavels nog goed te herkennen. In het plangebied zelf komen drie zones met een hoge archeologische verwachting voor, waarvan de ligging samenvalt met de zones zoals aangegeven op de IKAW: het westelijke gedeelte van de zorginstellingen, het gebied ter hoogte van boerderij De Zandheuvel en het gebied ten oosten van De Amerpoort en ten noorden van de Huidekoopersweg (zie tekening 174479-CHS).

4.2 Gespecificeerde archeologische verwachting

Het plangebied ligt op de overgang van een stuwwal en smeltwatervlakten. De daadwerkelijke stuwwal ligt ten westen van de A27. De overgangszone wordt enerzijds gekenmerkt door dekzandwelingen die de stuwwal omgorden en anderzijds vlakke, laaggelegen spoelzanden. De dekzandwelingen bevinden zich in het westelijke gedeelte van het plangebied, en omvatten ruwweg de gebouwen van De Amerpoort en Sherpa, tot en met boerderij De Zandheuvel. Ter hoogte van boerderij De Zandheuvel bevindt zich een dekzandrug. Verder naar het oosten bevinden zich de laaggelegen gronden. Hier komen met name moerige eerdgronden voor. Beide zones kennen een eigen specifieke archeologische verwachting, die sterk afhankelijk is van de geomorfologische- en bodemkundige situatie en de bewoningsgeschiedenis in deze landschapstypes. Het onderstaande specifieke archeologische verwachtingsmodel gaat uit van een intacte bodem en is gebaseerd op de geomorfologische situatie in het plangebied. In vergelijking met de bodemkaart waarop de IKAW is gebaseerd, is de geomorfologie een betere indicator voor het voorspellen van archeologische vindplaatsen. Anders dan de

bodemkaart, bevat de geomorfologische kaart ook relief- en landschappelijke kenmerken. Dit zijn factoren die in het verleden voor de locatiekeuze van de mens direct zichtbaar waren en een belangrijke rol speelden. Voor een visueel overzicht van de gespecificeerde archeologische verwachting wordt verwezen naar tekening 174479-Verwachting.

In het algemeen kan worden aangemerkt dat de randzones van stuwwallen doorgaans een hoge dichtheid aan archeologische vindplaatsen kennen. Dit kan vooral te maken hebben met de intermediaire ligging tussen de hoge stuwwal en het lage valleigebied. De verschillende landschappen boden voor jagers verzamelaars een brede keus in verschillende soorten flora en fauna. Voor de landbouwers uit de perioden na het Laat Paleolithicum en het Mesolithicum, bleken het vooral betere gronden dan de hoog gelegen stuwwalgronden en boden de lager liggende gronden weer betere weidegebieden. Meer specifiek blijken het vooral de gordeldekzanden die aan de voet van de stuwwal liggen te zijn waarop doorgaans veel archeologische vindplaatsen worden aangetroffen.

datering

In het plangebied worden met name archeologische resten uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd verwacht. In het westen van het plangebied kunnen eveneens resten uit het Paleolithicum en het Mesolithicum worden aangetroffen.

complextypen

Westelijk gedeelte plangebied (middelhoge- tot hoge verwachting volgens IKAW): Op dekzandruggen, in het bijzonder rondom boerderij De Zandheuvel, kunnen uit het Paleolithicum tot het Laat Neolithicum resten worden aangetroffen die samenhangen met de mobiele leefwijze van de mens, zoals kleine kampementen die slechts tijdelijk werden bewoond. Deze vindplaatsen zijn te herkennen aan vuursteenconcentraties. Vanaf het Laat Neolithicum tot en met de Romeinse tijd kunnen hier resten van huizen/nederzettingen worden aangetroffen (paalgaten, haardplaatsen, greppels), alsmede schuren, spiekers en opstallen. Verder kunnen sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen, zoals erfafscheidingen. Daarnaast kunnen op deze hoger gelegen delen ook menselijke begravingen/crematies worden aangetroffen, afhankelijk van de datering variërend van vlakgraven tot (resten van) grafheuvels en crematiegraven (urnenveld).

Oostelijk gedeelte plangebied (lage archeologische verwachting volgens IKAW): In de natte, moerige gronden kunnen vanaf het Neolithicum met name bijzondere datasets, zoals votiefdepots, worden aangetroffen. Verder kunnen hier resten nederzettingsafval voorkomen zonder dat de nederzetting zelf aanwezig is. Vanaf de middeleeuwen worden op deze locaties huisplaatsen en nederzettingen en sporen van agrarische activiteit verwacht. Ook kunnen resten van infrastructuur worden aangetroffen, zoals bruggen.

omvang

Uit het Paleolithicum en Mesolithicum worden vindplaatsen met een oppervlakte <500 m² verwacht. Uit het Neolithicum tot en met de Nieuwe Tijd worden vindplaatsen vanaf 500 m² verwacht.

diepteligging

De archeologische resten worden vanaf het maaiveld tot op een diepte van maximaal 1,5 m - mv verwacht.

locatie

Zie: complexttype.

uiterlijke kenmerken

Paleolithicum tot Laat-Neolithicum: vuursteenverspreiding, indicaties van bewerking van vuursteen, halffabrikaten, productieafval, productiegereedschap o.a. geweeknoppen en klopstenen. Indicatie van kortdurende nederzetting/kamp: haardkuilen, verbrand vuursteen. Indicaties van jacht/voedselverzameling en -bereiding: werktuigen zoals spitsen, bijlen, schrabbers, stekers.

Laat Neolithicum tot en met Nieuwe tijd (op dekzandwelvingen; in het oostelijk gedeelte van het plangebied vanaf de middeleeuwen): nederzettingen, o.a. paalgaten (huizen, spiekers, opstallen, schuren), greppels, waterputten met houten beschoeiingen, afvalkuilen. In de laaggelegen, moerige gronden: bijzondere datasets zoals rituele wapens die ongebruikt zijn begraven of in het water zijn geplaatst.

Tussen het Laat Neolithicum en de IJzertijd periode-specifieke wijze van het begraven / cremen van de doden: individueel in vlakgraf met grafgiften, dan wel onder of in een grafheuvel of in een urnenveld.

mogelijke verstoringen

Het gebied is voornamelijk in gebruik geweest als buitengebied voor de gefortuneerde inwoners van Baarn. Het gebied is voornamelijk in gebruik geweest als bos en boomkwekerij, afgewisseld met grasland dat grotendeels tot landgoederen behoorde. Rondom de boerderij De Zandheuvel komen oude bouwlanden voor, in de vorm van lage enkeerdgronden. Het ophoogdek is vanaf de middeleeuwen opgebracht. Eventueel aanwezige oudere resten zijn onder het esdek waarschijnlijk goed bewaard gebleven. Hierdoor is aan deze zone een hoge verwachting toe te kennen. In het uiterste westen van het plangebied zijn eventueel aanwezige archeologische resten mogelijk overstoven als gevolg van zandverstuivingen. Hierdoor zijn deze mogelijk goed bewaard gebleven. In de gebieden waar bosbouw heeft plaatsgevonden is de bodem mogelijk verstoord als gevolg van agrarische activiteiten, in het bijzonder ploegen. Bij de bouw van de huidige zorginstellingen is de bodem in de directe omgeving van de gebouwen eveneens verstoord.

5 Conclusies en advies

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied op de overgang van de stuwwal van Hilversum en de Eemvallei ligt. De stuwwal ligt ten noordwesten van de A27. De overgangszone wordt enerzijds gekenmerkt door dekzandwelvingen die de stuwwal omgorden en anderzijds vlakke, laaggelegen spoelzanden. De dekzandwelvingen bevinden zich in het westelijke gedeelte van het plangebied, en omvatten ruwweg de gebouwen van De Amerpoort en Sherpa, tot en met boerderij De Zandheuvel. Boerderij De Zandheuvel ligt op een dekzandrug. Hierop liggen oude bouwlanden in de vorm van enkeerdgronden. Verder naar het oosten bevinden zich de laaggelegen gronden. Hier komen met name moerige eerdgronden voor. Beide zones kennen een eigen specifieke archeologische verwachting, die sterk afhankelijk is van de geomorfologische- en bodemkundige situatie en de bewoningsgeschiedenis in deze landschapstypes.

In het westelijke gedeelte van het plangebied, waar dekzandwelvingen voorkomen geldt een middelhoge kans op het aantreffen van resten vanaf het Paleolithicum. Uit het Paleolithicum en het Mesolithicum worden resten verwacht die samenhangen met een mobiele leefwijze. Het gaat dan vooral om kampjes, die gekenmerkt worden door vuursteenverspreidingen en haardkuilen. Vanaf het laat-Neolithicum worden op deze locaties nederzettingen en resten van agrarische activiteit verwacht. Het gebied rondom boerderij De Zandheuvel ligt op een hoge dekzandrug waar enkeerdgronden voorkomen. De verwachting op het aantreffen van goed geconserveerde archeologische resten is hier hoog.

In het oostelijk gedeelte van het plangebied worden tot aan de middeleeuwen geen nederzettingen verwacht. Dit landschap had echter wel een functie voor de mens in het verleden. Er worden vooral vondstcomplexen verwacht die samenhangen met een rituele functie van het landschap, zoals votiefdepots. Het gaat om kleine puntvondsten. De kans op het aantreffen van deze vondstcomplexen is bijzonder klein. Pas vanaf de middeleeuwen raken deze gebieden, zij het spaarzaam, bewoond en kunnen hier sporen van agrarische activiteit worden aangetroffen. De algemene archeologische verwachting in dit gebied is laag.

Teneinde de bovengenoemde specifieke verwachting te toetsen wordt in de eerste plaats een veldtoets door middel van een verkennend booronderzoek geadviseerd. Het doel van het verkennend onderzoek is het vaststellen van de exacte begrenzing van kansrijke- en kansarme zones binnen het plangebied. Op basis van de resultaten het verkennend booronderzoek wordt per zone een voorstel gedaan voor het vervolgonderzoek.

Advies voor vervolgonderzoek

- Verkennend booronderzoek ter toetsing van het gespecificeerde verwachtingsmodel

Indien er een definitief inrichtingsplan is vastgesteld kan het vervolgonderzoek beperkt blijven tot de zones waar daadwerkelijk bodemingrepen dieper dan 30 cm -mv gaan plaatsvinden.

Literatuur en geraadpleegde bronnen

- Arends, R. en Keijsers, W., 2006. *Gebiedsvisie Drakenburgergracht*. Bureau Nieuwe Gracht, Utrecht
- Berendsen, H.J.A. 2004 (4^e druk). *De vorming van het land. Inleiding in de geologie en geomorfologie*. Van Gorcum, Assen.
- Blijdenstijn, R., 2005. *Tastbare Tijd - Cultuurhistorische Atlas van de Provincie Utrecht*. Provincie Utrecht
- Deeben, J. en Arts, N., 2005. From tundra hunting to forest hunting. Late Upper Palaeolithic en Early Mesolithic. In: Louwe Kooijmans et al (red.), 2005. *The Prehistory of the Netherlands*. Amsterdam University Press, pp. 139-156.
- Fontijn, D., 2004. 'Schatvondsten' uit de Beekdalen. De interpretatie van metaaldeposities uit de Bronstijd. In: Gerritsen, F. en Rensink, E. (red.). *Beekdallandschappen in Archeologisch Perspectief: Een Kwestie van Onderzoek en Monumentenzorg*. Nederlandse Archeologische Rapporten 28. Amersfoort, Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, pp. 69-84.
- Gijn, A. van en Louwe Kooijmans, L.P., 2005. The first farmers: synthesis. In: Louwe Kooijmans et al (red.), 2005. *The Prehistory of the Netherlands*. Amsterdam University Press, pp. 337-353.
- Mulder, E.F.J. de, et.al. 2003. *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Schinkel, K. 2005. Hamlets on the move. Settlements in the southern and central parts of the Netherlands. In: Louwe Kooijmans et al (red.), 2005. *The Prehistory of the Netherlands*. Amsterdam University Press, pp. 519-542.
- Tol, A. & P. Verhagen. 2004. *Optimale en standaard boormethoden* in: A. Tol e.a. Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van booronderzoek in de prospectiearcheologie. Amsterdam, RAAP (RAAP-rapport 1000). 63-81.
- Pater, B.C. de, Schoenmaker, B., 2005. *Grote Atlas van Nederland 1930-1950*. Asia Maior, Zierikzee.
- ROBAS/Topografische Dienst, 1989. *Foto-Atlas van Utrecht*, schaal 1:14.000. Den IJp/Emmen.
- ROBAS producties, 1991. *Historische Atlas Utrecht*, Chromotopografische Kaart des Rijks, schaal 1:25.000, opname circa 1872 en 1873, bijgewerkt tot 1905. ROBAS Producties, Den IJp.
- Tol, A. & P. Verhagen. 2004. *Optimale en standaard boormethoden* in: A. Tol e.a. Prospectief boren. Een studie naar de betrouwbaarheid en toepasbaarheid van

booronderzoek in de prospectiearcheologie. Amsterdam, RAAP (RAAP-rapport 1000). 63-81.

Wolters-Noordhoff Atlasproducties, 1991. Grote Historische Atlas west-Nederland 1839-1859 (schaal 1:50.000). Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

Kaarten

Topografische kaart 1:25000 (<http://kadata.kadaster.nl>)

Bodemkaart van Nederland, 1:50000, kaartblad 32 West

Minuutplan gemeente Baarn, circa 1832 (<http://www.dewoonomgeving.nl>)

Internet

ARCHIS: www.archis.nl

IKAW: www.archis.nl

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Bijlage 1 : Archeologische perioden

Als bijlage op de resultaten en verzamelde gegevens wordt hieronder een algemene ontwikkeling van de bewonersgeschiedenis in Nederland geschetst.

Gedurende het **Paleolithicum** (300.000-8800 voor Chr.) hebben moderne mensen (homo sapiens) onze streken tijdens de warmere perioden wel bezocht, doch sporen uit deze periode zijn zeldzaam en vaak door latere omstandigheden verstoord. De mensen trokken als jager-verzamelaars rond in kleine groepen en maakten gebruik van tijdelijke kampementen. De verschillende groepen jager-verzamelaars exploiteerden kleine territoria, maar verbleven, afhankelijk van het seizoen, steeds op andere locaties.

In het **Mesolithicum** (8800-4900 voor Chr.) zette aan het begin van het Holoceen een langdurige klimaatsverbetering in. De gemiddelde temperatuur steeg, waardoor geleidelijk een bosvegetatie tot ontwikkeling kwam en de variatie in flora en fauna toenam. Ook in deze periode trokken de mensen als jager-verzamelaars rond. Voorwerpen uit deze periode bestaan voornamelijk uit voor de jacht ontworpen vuurstenen spitsjes.

De hierop volgende periode, het **Neolithicum** (5300-2000 voor Chr.), wordt gekenmerkt door een overschakeling van jager-verzamelaars naar sedentaire bewoners, met een volledig agrarische levenswijze. Deze omwenteling ging gepaard met een aantal technische en sociale vernieuwingen, zoals huizen, geslepen bijlen en het gebruik van aardewerk.

Door de productie van overschot kon de bevolking gaan groeien en die bevolkingsgroei had tot gevolg dat de samenleving steeds complexer werd. Uit het Neolithicum zijn verschillende grafmonumenten bekend, zoals hunebedden en grafheuvels.

Het begin van de **Bronstijd** (2000-800 voor Chr.) valt samen met het eerste gebruik van bronzen voorwerpen, zoals bijlen. Het gebruik van vuursteen was hiermee niet direct afgelopen.

Vuursteenmateriaal uit de Bronstijd is meestal niet goed te onderscheiden van dat uit andere perioden. Het aardewerk is over het algemeen zeldzaam. De grafheuveltraditie die tijdens het Neolithicum haar intrede deed werd in eerste instantie voortgezet, maar rond 1200 voor Chr. vervangen door begravingen in urnenvelden. Het gaat hier om ingegraven urnen met crematieresten waar overheen kleine heuveltjes werden opgeworpen, eventueel omgeven door een greppel.

In de **IJzertijd** (800-12 voor Chr.) werden de eerste ijzeren voorwerpen gemaakt. Ten opzichte van de Bronstijd traden er in de aardewerktraditie en in het gebruik van vuursteen geen radicale veranderingen op. De mensen woonden in verspreid liggende hoeven of in nederzettingen van enkele huizen. Op de hogere zandgronden ontstonden uitgebreide omwalde akkercomplexen (celtic fields). In deze periode werden de kleigebieden ook in gebruik genomen door mensen afkomstig van de zandgebieden. Opvallend zijn de verschillen in materiële welstand. Er zijn zogenaamde vorstengraven bekend in Zuid-Nederland, maar de meeste begravingen vonden plaats in urnenvelden.

Met de **Romeinse tijd** (12 voor Chr. tot 450 na Chr.) eindigt de prehistorie en begint de geschreven geschiedenis. In 47 na Chr. werd de Rijn definitief als rijksgrens van het Romeinse Rijk ingesteld. Ter controle van deze zogenaamde limes werden langs de Rijn castella (militaire forten) gebouwd. De inheems leefwijze handhaafde zich wel, ook al werd de invloed van de Romeinen steeds duidelijker in soorten aardewerk (o.a. gedraaid) en een betere infrastructuur. Onder meer ten gevolge van invallen van Germaanse stammen ontstond er instabiliteit wat uiteindelijk leidde tot het instorten van de grensverdediging langs de Rijn.

Over de **Middeleeuwen** (450-1500 na Chr.), en met name de Vroege Middeleeuwen (450-1000 na Chr.), zijn nog veel zaken onbekend. Archeologische overblijfselen zijn betrekkelijk schaars. De politieke macht was na het wegvallen van de Romeinen in handen gekomen van regionale en lokale hoofdliden. Vanaf de 10^e eeuw ontstaat er weer enige stabiliteit en is een toenemende feodalisering zichtbaar. Door bevolkingsgroei en gunstige klimatologische omstandigheden werd in deze periode een begin gemaakt met het ontginnen van bos, heide en veen. Veel van onze huidige steden en dorpen dateren uit deze periode.

De hierop volgende periode 1500 – heden wordt aangeduid als **Nieuwe Tijd**.

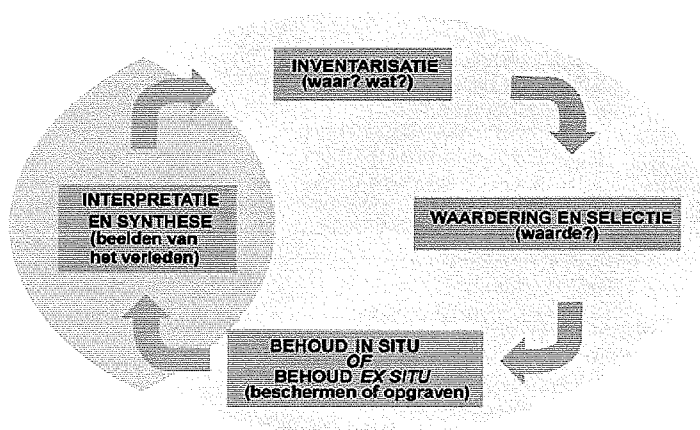
Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Bijlage 2 : AMZ-cyclus

Het AMZ-proces

Archeologisch onderzoek in Nederland wordt in de meeste gevallen uitgevoerd binnen het kader van de zogenaamde Archeologische Monumentenzorg (AMZ).

Het gehele traject van de AMZ omvat een aantal stappen die elkaar kunnen opvolgen, afhankelijk van het resultaat van de voorgaande stappen. In de procedure wordt volgens een trechtermodel gewerkt. Het startpunt ligt eigenlijk al bij het bepalen van de onderzoeksplicht. Op diverse provinciale en landelijke archeologische waardenkaarten kan namelijk worden ingezien of het plangebied ligt in een zone met een archeologische verwachting. Indien dit het geval blijkt te zijn, dan zal er in het kader van de planprocedure onderzoek verricht moeten worden om te bepalen of er archeologische waarden binnen het plangebied aanwezig zijn. Hiermee start de zogenaamde AMZ-cyclus (zie afb. 1 en 2)

Afbeelding 1: de AMZ-cyclus

De eerste fase: bureauonderzoek

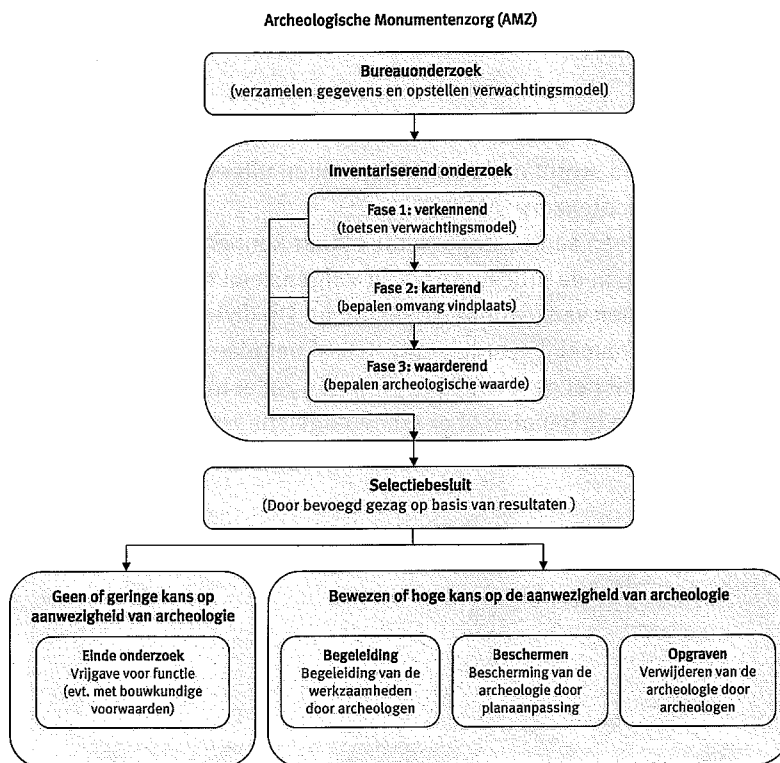
Uitgangspunt voor het bureauonderzoek is het vaststellen van een gespecificeerd verwachtingsmodel dat op detailniveau voor het plangebied aangeeft wat er aan archeologische vindplaatsen aanwezig kan zijn. Op basis van dit verwachtingsmodel wordt bepaald of er een veldonderzoek nodig is en wat de juiste methode voor dit veldonderzoek zou moeten zijn om deze mogelijk aanwezige archeologische resten te kunnen aantonen.

De tweede fase: inventariserend veldonderzoek (IVO)

Het inventariserend veldonderzoek kan worden opgesplitst in drie subfases.

Fase 1. verkennend onderzoek

In sommige gevallen wordt er gestart met een verkennend onderzoek. Een verkennend onderzoek kent een relatief lage onderzoeksintensiteit en wordt feitelijk uitgevoerd omdat er bij het bureauonderzoek onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om dit voldoende te kunnen onderbouwen. Dit is bijvoorbeeld het geval als er te weinig bodemkundige of geologische gegevens zijn om binnen het plangebied de verwachtingswaarden te kunnen onderbouwen of zelfs überhaupt tot een verwachtingswaarde te komen. Met een verkennend onderzoek kan tot in detail de verwachtingswaarde worden aangebracht. Zodoende kan door terugkoppeling een aangescherpt verwachtingsmodel worden gemaakt en kan karterend veldonderzoek in een vervolgfase gericht en daarmee ook kostenefficiënter worden ingezet.

Afbeelding 2: het proces van de AMZ

Fase 2. karterend onderzoek

In de regel wordt er gestart met een karterend onderzoek. Dit veldonderzoek dient om het verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek te toetsen en eventueel aanwezige vindplaatsen op te sporen. Het onderzoek wordt vrijwel altijd vlakdekkend uitgevoerd door middel van boringen en/of oppervlaktekarteringen of proefsleuven. Het resultaat is in de regel een overzichtskaart met de resultaten van het onderzoek. Eventueel aangetoonde vindplaatsen worden daarbij aangegeven. Indien er geen archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of wanneer bijvoorbeeld al blijkt dat deze geheel zijn verstoord, dan wel van geen waarde zijn, is dit meestal ook het eindstadium van de AMZ-cyclus. Als er wel archeologische vindplaatsen worden aangetroffen of het blijkt uit de onderzoeksgegevens dat deze met zeer grote zekerheid kunnen worden verwacht, dan dient er een waardestellend onderzoek te worden uitgevoerd. Meestal is van de vindplaatsen die bij een karterend onderzoek zijn aangetroffen nog slechts in beperkte mate bekend wat de waarde ervan is.

Fase 3. waarderend onderzoek

Een waarderend onderzoek dient de fysieke kwaliteiten van een eerder aangetoonde of reeds bekende archeologische vindplaats vast te stellen en dient te leiden tot een waardestelling. Voor een waardestelling is het van belang om in elk geval de aard van de vindplaats, de exacte begrenzing in omvang en diepteligging, de datering en de mate van conservering en intactheid te weten. Een waarderend onderzoek kan worden uitgevoerd door middel van boringen of proefsleuven. Wat de beste methode is hangt sterk af van de omstandigheden en de aard van de vindplaats. In de meeste gevallen worden er voor een waardestelling proefsleuven of proefputten gegraven, omdat met deze methode meer en betere informatie over de vindplaats kan worden verkregen dan met aanvullende booronderzoek. Proefsleuven zijn lange sleuven van twee tot vijf meter breed die worden aangelegd in de zones waar in de voorgaande onderzoeksfase aanwijzingen voor vindplaatsen zijn aangetroffen.

De derde fase: Selectie en waardering

Het eindresultaat van een waardestellend onderzoek is een selectieadvies waarin op basis van de waardestelling van de vindplaats(en) wordt aangegeven of een vindplaats behoudenswaardig is. Deze waardestelling geschiedt op basis van verschillende waarderingscriteria. De term behoudenswaardig is sterk gerelateerd aan de essentie van het rijks- en provinciaal beleid ten aanzien van de archeologische monumentenzorg. In eerste instantie gaat dit namelijk uit van het behoud van het bodemarchief *in situ* (ter plekke in de bodem). Alleen wanneer dit binnen een belangenafweging niet kan zal het stuk waardevol bodemarchief voor het nageslacht bewaard dienen te worden door middel van een opgraving. Dit wordt ook wel behoud *ex situ* genoemd. Wanneer behoud niet gewenst is vanwege een relatief geringe waarde van de vindplaats(en) kan nog worden besloten om de bodemingrepen onder archeologische begeleiding te laten uitvoeren. Ook is het natuurlijk nog mogelijk dat er helemaal geen archeologisch onderzoek meer hoeft plaats te vinden en kan het terrein worden 'vrij gegeven'.

Het bevoegd gezag zal op basis van het selectieadvies uiteindelijk aangeven welke maatregelen er dienen te worden genomen. Deze beslissing wordt het selectiebesluit genoemd.

Plaats van de AMZ-cyclus in de planvorming

Net als met andere omgevingsfactoren waarmee binnen de planvorming rekening gehouden dient te worden, is het ook voor de archeologie van belang om dit in een zo vroeg mogelijk stadium in te steken. Niet alleen is dit voor een aantal onderzoeksfasen vanwege provinciaal of gemeentelijk beleid al een vereiste, het geeft bovendien al vroeg inzicht in eventuele risico's qua exploitatie en potentiële vertragingen in een project.

Indien er een middelhoge of hoge kans op de aanwezigheid van archeologische resten bestaat, zal het bevoegd gezag een inventariserend onderzoek verplicht stellen ten behoeve van de ruimtelijke onderbouwing. Dit onderzoek is gebaseerd op het specifieke verwachtingsmodel uit het bureauonderzoek dat daaraan vooraf dient te gaan. In praktijk worden deze onderzoeken gecombineerd uitgevoerd en in één verslag gerapporteerd. Wanneer eenmaal een planprocedure is voorgenomen zal met het archeologisch onderzoek al kunnen worden begonnen.

In principe kan het gehele inventariserend veldonderzoek, inclusief een selectieadvies, voorafgaand aan een planprocedure worden afgerond. Dit heeft als voordeel dat binnen het toekomstige plan de omvang van de archeologische vindplaats(en) definitief kan worden afgebakend en er, bij behoud *in situ*, de bestemming 'archeologische waardevol' kan worden opgenomen. Ook kunnen dan in bijvoorbeeld een aanlegvergunning specifieke voorschriften worden opgenomen om aantasting te voorkomen. In dit kader en deze planfase kan ook een voorschot worden genomen op inrichtingsmaatregelen (aanpassing van een eventueel al beschikbaar stedenbouwkundig ontwerp of het voorschrijven van bijvoorbeeld een groenzone, speelveld, parkeerplaatsen etc.). Indien dit mogelijk is kan ook worden voorgeschreven dat er archeologievriendelijk gebouwd dient te worden door aanpassing van funderingswijze of ander technische maatregelen.

Het nadeel van het uitvoeren van een waardestellend veldonderzoek na de een planprocedure is dat daarmee ook de consequenties ervan pas later in beeld komen, wat leidt tot een aantal risico's. Vaak blijkt dan behoud *in situ* veel lastiger te zijn en is dit dan alleen met technische maatregelen nog mogelijk. Soms is alleen behoud *ex situ* door middel van opgravingen de enige nog resterende kostbare optie.

Bijlage 3a: Terreinen met archeologische status

monumentnr.	252		
waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde		
kaartblad + volgnr.	32A 022	complextype	havezathe/ridderhofstad
provincie	Utrecht	datering van	datering tot
plaats	Baarn	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
gemeente	Baarn		
toponiem	Zandheuvelweg		
coördinaten	145710 470253		
monumentnr.	1407		
waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde		
kaartblad + volgnr.	32A 030	complextype	grafheuvel, onbepaald
provincie	Noord-Holland	datering van	datering tot
plaats	Laren	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
gemeente	Laren		
toponiem	Zuiderheide; Zeven Bergjes		
coördinaten	143439 472176		
monumentnr.	1410		
waarde	Terrein van zeer hoge archeologische waarde		
kaartblad + volgnr.	32A 010	complextype	landbouw
provincie	Noord-Holland	datering van	datering tot
plaats	Laren	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd: 1500 - 1950
gemeente	Laren		
toponiem	Zuiderheide ; Derde Larensche Kampje		
coördinaten	142775 472178		
monumentnr.	1984		
waarde	Terrein van archeologische waarde		
kaartblad + volgnr.	32A A08	complextype	grafheuvel, onbepaald
provincie	Noord-Holland	datering van	datering tot
plaats	Laren	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
gemeente	Laren	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
toponiem	ZUIDERHEIDE; ZEVENBERGJES	Neolithicum: 5300 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
coördinaten	143014 471883		
monumentnr.	2304		
waarde	Terrein van archeologische waarde		
kaartblad + volgnr.	32A A02	complextype	nederzetting, onbepaald
provincie	Noord-Holland	datering van	datering tot
plaats	Laren	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC	Mesolithicum: 8800 - 4900 vC
gemeente	Laren		
toponiem	LAARDER WASCHMEER; WEG OVER ANNA'S		
coördinaten	143448 470412		

<i>monumentnr.</i>	2310			
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waar			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32A 029	<i>complextype</i>	grafheuvel, onbepaald	
<i>provincie</i>	Noord-Holland	<i>datering van</i>	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	<i>datering tot</i> Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>plaats</i>	Laren			
<i>gemeente</i>	Laren			
<i>toponiem</i>	Zuiderheide; Zeven Bergjes			
<i>coördinaten</i>	143268 472017			
<i>monumentnr.</i>	2311			
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waar			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32A 031	<i>complextype</i>	grafheuvel, onbepaald	
<i>provincie</i>	Noord-Holland	<i>datering van</i>	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	<i>datering tot</i> Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>plaats</i>	Laren			
<i>gemeente</i>	Laren			
<i>toponiem</i>	Zuiderheide; Zeven Bergjes			
<i>coördinaten</i>	143147 472106			
<i>monumentnr.</i>	2312			
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waar			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32A 032	<i>complextype</i>	grafheuvel, onbepaald	
<i>provincie</i>	Noord-Holland	<i>datering van</i>	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	<i>datering tot</i> Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>plaats</i>	Laren			
<i>gemeente</i>	Laren			
<i>toponiem</i>	Zuiderheide; Zeven Bergjes			
<i>coördinaten</i>	143079 472086			
<i>monumentnr.</i>	2313			
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waar			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32A 033	<i>complextype</i>	grafheuvel, onbepaald	
<i>provincie</i>	Noord-Holland	<i>datering van</i>	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	<i>datering tot</i> Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>plaats</i>	Laren		Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Laren			
<i>toponiem</i>	Zuiderheide; Zeven Bergjes			
<i>coördinaten</i>	143142 471926			
<i>monumentnr.</i>	2314			
<i>waarde</i>	Terrein van zeer hoge archeologische waar			
<i>kaartblad + volgnr.</i>	32A 034	<i>complextype</i>	grafheuvel, onbepaald	
<i>provincie</i>	Noord-Holland	<i>datering van</i>	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	<i>datering tot</i> Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>plaats</i>	Laren		Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC
<i>gemeente</i>	Laren			
<i>toponiem</i>	Zuiderheide; Zeven Bergjes			
<i>coördinaten</i>	143097 471902			

monumentnr. 2315
waarde Terrein van zeer hoge archeologische waar
kaartblad + volgnr. 32A 035 **complextype** grafheuvel, onbepaald
provincie Noord-Holland **datering van** Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC **datering tot** Bronstijd: 2000 - 800 vC
plaats Laren
gemeente Laren
toponiem Zuiderheide; Zeven Bergjes
coördinaten 143083 471898

monumentnr. 2317
waarde Terrein van zeer hoge archeologische waar
kaartblad + volgnr. 32A 037 **complextype** grafheuvel, onbepaald
provincie Noord-Holland **datering van** Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC **datering tot** Bronstijd: 2000 - 800 vC
plaats Laren **Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC** **Bronstijd: 2000 - 800 vC**
gemeente Laren
toponiem Zuiderheide; Zeven Bergjes
coördinaten 143026 471921

monumentnr. 2318
waarde Terrein van zeer hoge archeologische waar
kaartblad + volgnr. 32A 038 **complextype** grafheuvel, onbepaald
provincie Noord-Holland **datering van** Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC **datering tot** Bronstijd: 2000 - 800 vC
plaats Laren **Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC** **Bronstijd: 2000 - 800 vC**
gemeente Laren **Neolithicum: 5300 - 2000 vC** **Bronstijd: 2000 - 800 vC**
toponiem Zuiderheide; Zeven Bergjes
coördinaten 143008 471914

monumentnr. 2319
waarde Terrein van zeer hoge archeologische waar
kaartblad + volgnr. 32A 039 **complextype** grafheuvel, onbepaald
provincie Noord-Holland **datering van** Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC **datering tot** Bronstijd: 2000 - 800 vC
plaats Laren **Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC** **Bronstijd: 2000 - 800 vC**
gemeente Laren
toponiem Zuiderheide; Zeven Bergjes
coördinaten 142986 471855

Bijlage 3b: Archeologische waarnemingen

waarnemingsnr.	14783		
bron	ARCHIS	type vindplaats	landbouw
plaats	Laren	datering van	tot
gemeente	Laren	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
toponiem	ZUIDERHEIDE 3E LARENSCHE KAMPJE		
coördinaten	142780 472180		
vondstomstandigheden	Archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	9999		
waarnemingsnr.	15231		
bron	ARCHIS	type vindplaats	onbekend
plaats	Laren	datering van	tot
gemeente	Laren	Paleolithicum midden: 300000 - 35000	Paleolithicum midden: 300000 - 35000
toponiem	KUIL VAN KOPPEL		
coördinaten	142900 472300		
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	1981		
waarnemingsnr.	15233		
bron	ARCHIS	type vindplaats	onbekend
plaats	Hilversum	datering van	tot
gemeente	Laren	IJzertijd: 800 - 12 vC	IJzertijd: 800 - 12 vC
toponiem	ZUIDERHEIDE		
coördinaten	143150 471900		
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	1984		
waarnemingsnr.	15236		
bron	ARCHIS	type vindplaats	onbekend
plaats	Hilversum	datering van	tot
gemeente	Hilversum	Paleolithicum midden: 300000 - 35000	Paleolithicum midden: 300000 - 35000
toponiem	ZUIDERHEIDE		
coördinaten	142550 471250		
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	1984		
waarnemingsnr.	15240		
bron	ARCHIS	type vindplaats	onbekend
plaats	Laren	datering van	tot
gemeente	Laren	Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC	Neolithicum laat: 2850 - 2000 vC
toponiem	OUDE POSTWEG		
coördinaten	143000 472000		
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	1964		
waarnemingsnr.	22526		
bron	ARCHIS	type vindplaats	onbekend
plaats	Hilversum	datering van	tot
gemeente	Laren	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC
toponiem	ZEVENBERGJES		
coördinaten	143100 472000		
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald		
OM-nr.	0		
vondstdatum	1970		

waarnemingsnr.	22527	type vindplaats	onbekend	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Hilversum		Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC	Bronstijd midden B: 1500 - 1100 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	ZEVENBERGJES				
coördinaten	143240 472000				
vondstomstandigheden	Niet-archeologisch: onbepaald				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1970				
waarnemingsnr.	31838	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	ZUIDERHEIDE ; ZEVENBERGJES				
coördinaten	142980 471850				
vondstomstandigheden	Archeologisch: opgraving				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1925				
waarnemingsnr.	31839	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	ZEVENBERGJES				
coördinaten	142990 471900				
vondstomstandigheden	Archeologisch: opgraving				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1952				
waarnemingsnr.	31840	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	ZUIDERHEIDE ; ZEVENBERGJES				
coördinaten	143010 471920				
vondstomstandigheden	Archeologisch: opgraving				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1925				
waarnemingsnr.	31841	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	Zuiderheide; Zeven Bergjes				
coördinaten	143060 471880				
vondstomstandigheden	Archeologisch: opgraving				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1952				
waarnemingsnr.	31842	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC	Bronstijd: 2000 - 800 vC	
gemeente	Laren				
toponiem	ZEVENBERGJES				
coördinaten	143080 471890				
vondstomstandigheden	Archeologisch: opgraving				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1952				

waarnemingsnr. **31843**
 bron ARCHIS
 plaats Laren
 gemeente Laren
 toponiem ZEVENBERGJES
 coördinaten 143110 471900
 vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
 OM-nr. 0
 vondstdatum 1952

type vindplaats grafheuvel, onbepaald
 datering van tot
 Bronstijd: 2000 - 800 vC Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **31844**
 bron ARCHIS
 plaats Laren
 gemeente Laren
 toponiem ZEVENBERGJES
 coördinaten 143270 472000
 vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
 OM-nr. 0
 vondstdatum 1952

type vindplaats grafheuvel, onbepaald
 datering van tot
 Bronstijd: 2000 - 800 vC Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **31846**
 bron ARCHIS
 plaats Laren
 gemeente Laren
 toponiem ZUIDERHEIDE ; ZEVENBERGJES
 coördinaten 143090 472080
 vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
 OM-nr. 0
 vondstdatum 1952

type vindplaats grafheuvel, onbepaald
 datering van tot
 Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC Neolithicum laat B: 2450 - 2000 vC
 Bronstijd: 2000 - 800 vC Bronstijd: 2000 - 800 vC
 Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC Bronstijd: 2000 - 800 vC
 Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC

waarnemingsnr. **31847**
 bron ARCHIS
 plaats Laren
 gemeente Laren
 toponiem ZEVENBERGJES
 coördinaten 143140 472100
 vondstomstandigheden Archeologisch: opgraving
 OM-nr. 0
 vondstdatum 1952

type vindplaats grafheuvel, onbepaald
 datering van tot
 Bronstijd: 2000 - 800 vC Bronstijd: 2000 - 800 vC

waarnemingsnr. **35166**
 bron ARCHIS
 plaats Baarn
 gemeente Baarn
 toponiem DOMLAAN-ZANDGROEVE
 coördinaten 146350 468800
 vondstomstandigheden Archeologisch: (veld)kartering
 OM-nr. 0
 vondstdatum 1973

type vindplaats grafheuvel, onbepaald
 datering van tot
 Neolithicum: 5300 - 2000 vC Neolithicum: 5300 - 2000 vC

waarnemingsnr. **37016**
 bron ARCHIS
 plaats Laren
 gemeente Laren
 toponiem ZUIDERHEIDE
 coördinaten 142800 472200
 vondstomstandigheden Onbekend
 OM-nr. 0
 vondstdatum 9999

type vindplaats onbekend
 datering van tot
 IJzertijd laat: 250 - 12 vC IJzertijd laat: 250 - 12 vC

waarnemingsnr.	37017	type vindplaats	onbekend	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren				IJzertijd: 800 - 12 vC
gemeente	Laren		Bronstijd: 2000 - 800 vC		
toponiem	ZUIDERHEIDE		Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC		Bronstijd midden: 1800 - 1100 vC
coördinaten	142800 472200				
vondstomstandigheden	Onbekend				
OM-nr.	0				
vondstdatum	9999				
waarnemingsnr.	37029	type vindplaats	onbekend	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren				Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC
gemeente	Laren		Neolithicum midden: 4200 - 2850 vC		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
toponiem	ZUIDERHEIDE		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC
coördinaten	142800 472200				
vondstomstandigheden	Onbekend				
OM-nr.	0				
vondstdatum	9999				
waarnemingsnr.	37030	type vindplaats	onbekend	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren				Bronstijd midden A: 1800 - 1500 vC
gemeente	Laren		Bronstijd vroeg: 2000 - 1800 vC		
toponiem	ZUIDERHEIDE				
coördinaten	142800 472200				
vondstomstandigheden	Onbekend				
OM-nr.	0				
vondstdatum	9999				
waarnemingsnr.	37036	type vindplaats	onbekend	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren				IJzertijd: 800 - 12 vC
gemeente	Laren		IJzertijd: 800 - 12 vC		
toponiem	ZUIDERHEIDE				
coördinaten	143300 472100				
vondstomstandigheden	Onbekend				
OM-nr.	0				
vondstdatum	1960				
waarnemingsnr.	37038	type vindplaats	grafheuvel, onbepaald	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Laren				IJzertijd vroeg: 800 - 500 vC
gemeente	Laren				IJzertijd: 800 - 12 vC
toponiem	ZUIDERHEIDE				
coördinaten	143400 472200				
vondstomstandigheden	Onbekend				
OM-nr.	0				
vondstdatum	9999				
waarnemingsnr.	56194	type vindplaats	kasteel	tot	
bron	ARCHIS	datering van			
plaats	Baarn				Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
gemeente	Baarn		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC		
toponiem	Drakenburg				
coördinaten	145750 470250				
vondstomstandigheden	Archeologisch: booronderzoek				
OM-nr.	8834				
vondstdatum	06-2003				

waarnemingsnr.	57471	type vindplaats	kasteel	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Baarn		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
gemeente	Baarn			
toponiem	Drakenburg			
coördinaten	145742 470280			
vondstomstandigheden	Archeologisch: booronderzoek			
OM-nr.	8624			
vondstdatum	30-01-2004			
waarnemingsnr.	105347	type vindplaats	onbekend	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Eemnes		Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC	Middeleeuwen laat: 1050 - 1500 nC
gemeente	Eemnes			
toponiem				
coördinaten	146020 471320			
vondstomstandigheden	Archeologisch: (veld)kartering			
OM-nr.	5412			
vondstdatum	20-03-1990			
waarnemingsnr.	401511	type vindplaats	kasteel	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Baarn		Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Baarn		Romeinse tijd: 12 vC - 450 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
toponiem	Zandheuvelweg		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
coördinaten	145740 470280		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: begeleiding		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
OM-nr.	8313		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
vondstdatum	01-02-2005		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
			Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
			Nieuwe tijd C: 1850 - heden	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
waarnemingsnr.	402997	type vindplaats	kasteel	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Baarn		Middeleeuwen laat A: 1050 - 1250 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
gemeente	Baarn		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
toponiem	Drakenburg		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
coördinaten	145740 470280		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: begeleiding		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
OM-nr.	7720		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
vondstdatum	26-10-2004		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
			Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
waarnemingsnr.	403270	type vindplaats	kasteel	
bron	ARCHIS	datering van		tot
plaats	Baarn		Paleolithicum: tot 8800 vC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Baarn		Romeinse tijd vroeg: 12 - 70 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
toponiem	Drakenburg		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
coördinaten	145740 470280		Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC	Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: begeleiding		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
OM-nr.	8313		Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC	Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
vondstdatum	18-04-2005		Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd C: 1850 - heden
			Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC	Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
			Nieuwe tijd C: 1850 - heden	Nieuwe tijd C: 1850 - heden

waarnemingsnr.	404070	type vindplaats	motte/kasteelheuvel/vliedberg
bron	ARCHIS	datering van	tot
plaats	Baarn	Middeleeuwen laat B:	1250 - 1500 nC Nieuwe tijd C: 1850 - heden
gemeente	Baarn	Nieuwe tijd A:	1500 - 1650 nC Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
toponiem		Nieuwe tijd B:	1650 - 1850 nC Nieuwe tijd C: 1850 - heden
coördinaten	145719 470279	Nieuwe tijd B:	1650 - 1850 nC Nieuwe tijd B: 1650 - 1850 nC
vondstomstandigheden	Archeologisch: begeleiding	Nieuwe tijd C:	1850 - heden Nieuwe tijd C: 1850 - heden
OM-nr.	8313		
vondstdatum	07-01-2005		
 waarnemingsnr.	 407040	 type vindplaats	 kasteel
bron	ARCHIS	datering van	tot
plaats	Baarn	Middeleeuwen laat B:	1250 - 1500 nC Middeleeuwen laat B: 1250 - 1500 nC
gemeente	Baarn	Nieuwe tijd A:	1500 - 1650 nC Nieuwe tijd A: 1500 - 1650 nC
toponiem	DRAKENBURG/ZANDHEUVELWEG 5		
coördinaten	145700 470200		
vondstomstandigheden	Archeologisch: booronderzoek		
OM-nr.	0		
vondstdatum	17-06-2003		

Kaartenbijlage

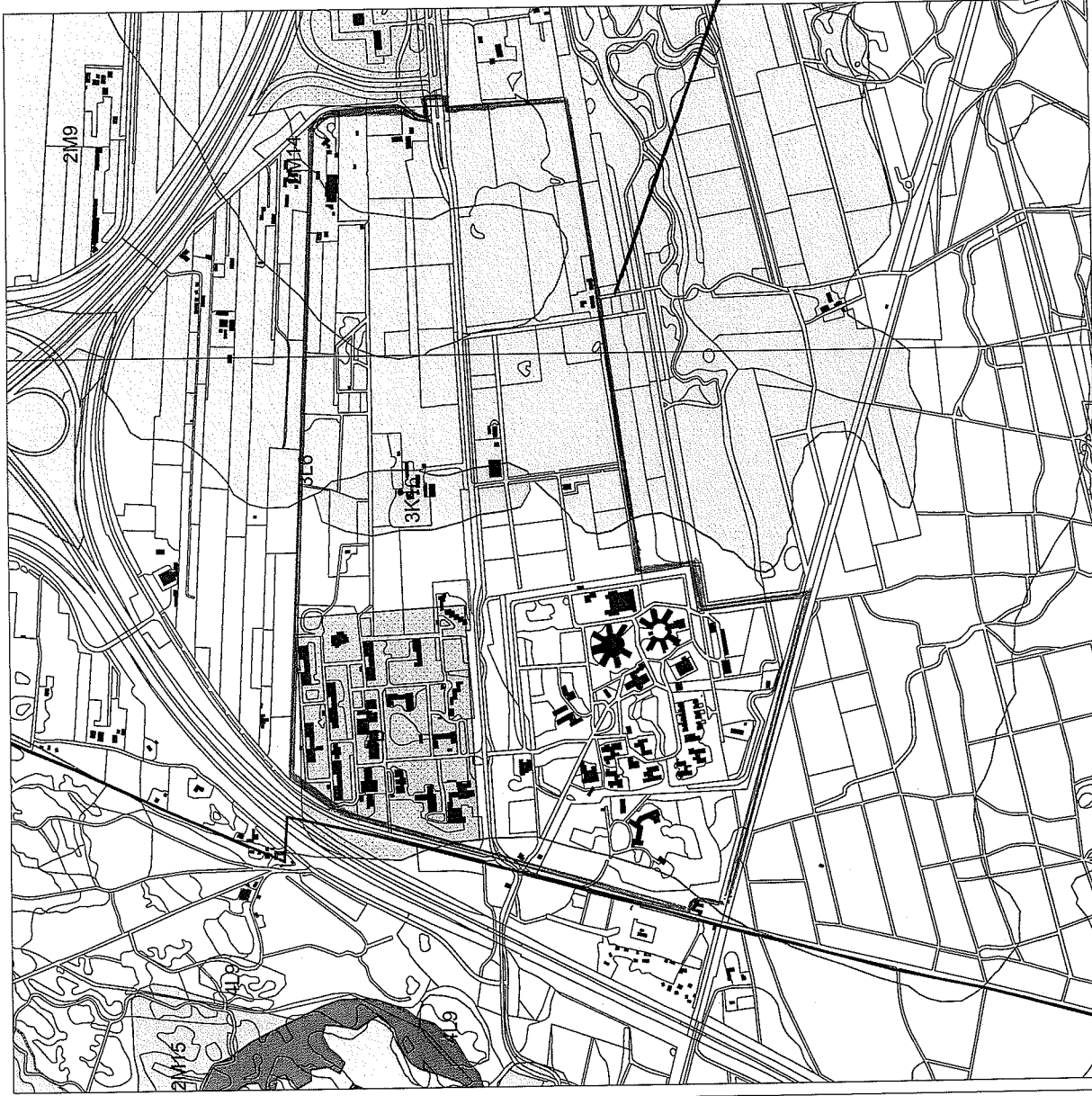
174479-Geomorfologie	Geomorfologische kaart
174479-Bodem	Bodemkaart
174479-CHS	Cultuurhistorische Hoofdstructuur Provincie Utrecht
174479-RACM	Indicatieve Kaart Archeologische Waarden, Archeologische Monumentenkaart en Waarnemingen
174479-Verwachting	Specifieke archeologische verwachting

174479 Geomorfologie

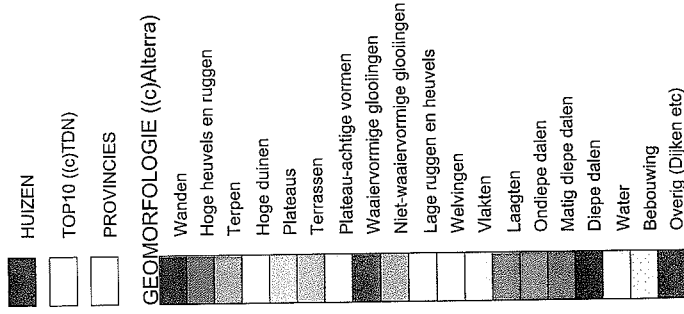
Baarn De Amerpoort en Sherpa

145838 / 471466

X: 144.672 / Y: 470.344

Legenda

Schaal 1:15000
0 500 m

RACM
Archis2

Plangebied

143228 / 468856

174479 Bodem

Baam De Amerpoort en Sherpa

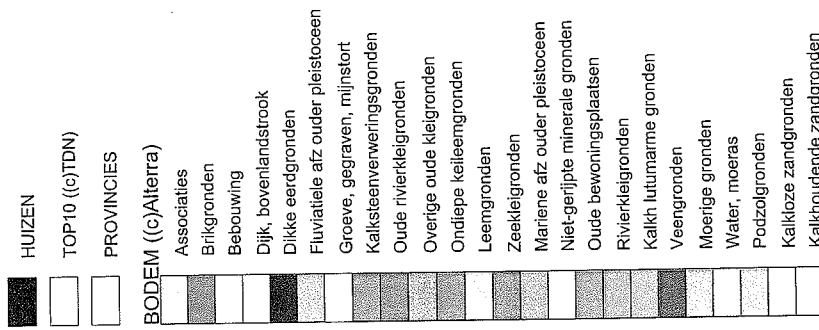
145840 / 471466

X: 144.672 / Y: 470.344

Plangebied

Legenda

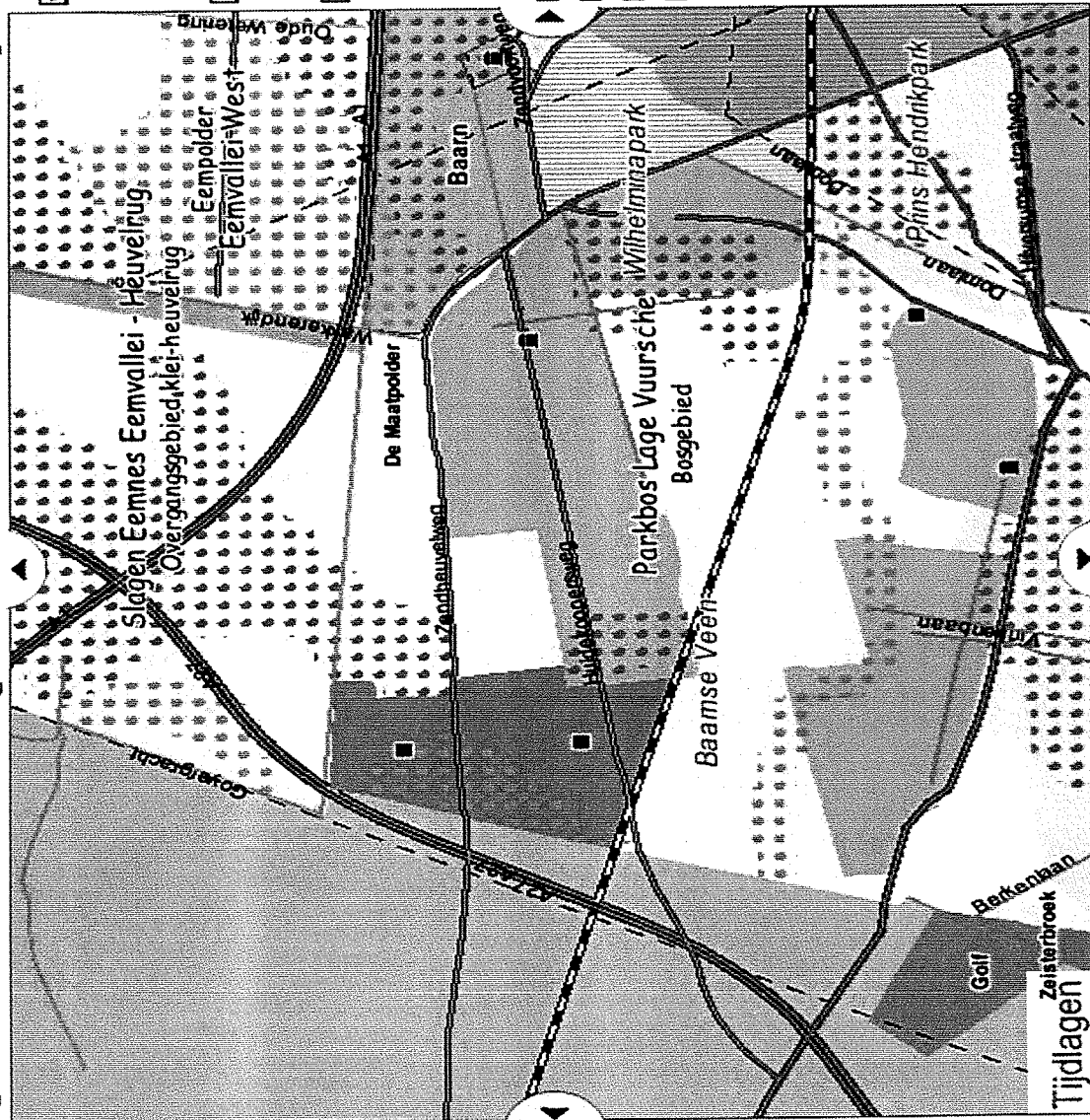
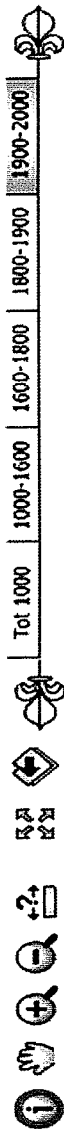

Schaal 1:15000

RACM
Archis2

143230 / 468856

sector geografische Informatievoorziening 0 1000 m

x:147537
y:471327

174479-RACM Zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa te Baarn

IKAW, AMK en Waarnemingen

X: 144.672 / Y: 470.344

146417 / 472010

142937 / 468530

Legenda

- WAARNEMINGEN
- HUIZEN
- TOP10 ((c)TDN)
- MONUMENTEN
 - archeologische betekenis
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch waarde, beschermd
- IKAW
 - zeer lage trefkans
 - lage trefkans
 - middel-hoge trefkans
 - hoge trefkans
 - lage trefkans (water)
 - middel-hoge trefkans (water)
 - hoge trefkans (water)
 - water
 - niet gekarteerd
- PROVINCIES

Schaal 1:20000

RACM
Archis2

GEMEENTE BAARN	
reg.nr:	07.5989
class.nr:	-1.731.2
afdoelingsnr:	
ingekomen:	29 AUG. 2007
ontv.bevest:	JA/NEE
behandelaar:	UBm ad : Urom
cc:	
aigedaan d.d.	paraaf:
gedepon. d.d.	paraaf:

Milieu & Veiligheid
Tolhuisweg 57
Postbus 24
8440 AA Heerenveen
T (0513) 624567
F (0513) 634246
www.oranjewoud.nl

Gemeente Baarn
Postbus 1003
3740 BA Baarn

datum 28 augustus 2007
uw brief van
uw kenmerk
ons kenmerk 174479
onderwerp Toezending rapportages

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij ontvangt u de definitieve versie van de archeologische rapportage *Bureauonderzoek betreffende zorginstellingen De Amerpoort en Sherpa te Baarn, Oranjewoud-rapport nr. 2007/40, OM-nr. 22684*, uitgevoerd door Oranjewoud B.V. te Heerenveen.

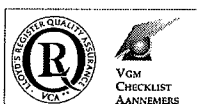
Omdat het rapport in de periode mei/juni 2007 is geschreven, staat de provincie Utrecht nog als bevoegd gezag aangegeven. Het rapport is echter uitgegeven in augustus, waardoor dit onderzoek onder het bevoegd gezag van de gemeente Baarn valt.

Mocht u nog vragen dan wel opmerkingen hebben betreffende het rapport, dan kunt u contact opnemen met mevrouw A. Spoelstra (0513- 634427) of astrid.spoelstra@oranjewoud.nl.

Hoogachtend,

Oranjewoud B.V.

A. Spoelstra
Adviseur Archeologie
Oranjewoud BV

contactpersoon: A. Spoelstra
e-mail: astrid.spoelstra@oranjewoud.nl
bijlage(n): 1 rapport

T 0513-634427
F 0513-634246

typ.:
coll.:

